

فراوانی گروه‌های خونی ABO و Rh در جمعیت اهداکنندگان خون استان گلستان در سال‌های ۱۳۸۹-۱۳۸۵

میر محمدعلی حسینی^۱، سید صادق بنی عقیل^۲، محمدرضا بلخی^۳، مریم‌السادات سیدین^۴

چکیده

سابقه و هدف

توزیع گروه‌های خونی ABO و Rh در مناطق مختلف جغرافیایی، نژاد و قومیت‌های مختلف متفاوت می‌باشد، این مطالعه به منظور بررسی فراوانی گروه‌های خونی ABO و Rh در جمعیت اهداکنندگان استان گلستان در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی، بر روی اهداکنندگان خون مراجعه‌کننده به سازمان انتقال خون استان گلستان طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ انجام شد. گروه خون هر اهداکننده به دو روش سلولی (Cell type) و سرمی (Back type) برای گروه خونی ABO و روش سلولی برای Rh، طبق دستورالعمل استاندارد انتقال خون ایران تعیین شد. اطلاعات توسط نرم‌افزار آماری Minitab مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

نتایج نشان داد فراوانی گروه‌های خونی A، B، O و AB در جمعیت اهداکنندگان گلستان به ترتیب ۳۶/۷۲٪، ۳۰/۰۲٪، ۲۵/۲۸٪ و ۸/۰۲٪ بود، بیشترین و کمترین گروه خونی Rh مثبت به ترتیب O و AB و در گروه خونی Rh منفی نیز به ترتیب O و AB بود. فراوانی Rh مثبت ۸۹/۸۶٪ و Rh منفی ۱۰/۱۴٪ گزارش شد.

نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که توزیع فراوانی گروه‌های خونی در اهداکنندگان طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ به ترتیب A، B، O و AB بوده است و تغییر معناداری در توزیع فراوانی گروه‌های خونی ABO طی این سال‌ها مشاهده نشده است.

کلمات کلیدی: فراوانی، گروه‌های خونی، سیستم گروه خونی ABO، فاکتورهای Rh، اهداکنندگان خون، ایران

تاریخ دریافت: ۱۹/۵/۱۹

تاریخ پذیرش: ۹/۲/۲۶

- ۱- پزشک عمومی - مرکز تحقیقات انتقال خون - مؤسسه عالی آموزشی و پژوهشی طب انتقال خون و پایگاه منطقه‌ای آموزشی انتقال خون گلستان - گرگان - ایران
- ۲- مؤلف مسئول: دانشجوی PhD ایمونولوژی - مرکز تحقیقات انتقال خون - مؤسسه عالی آموزشی و پژوهشی طب انتقال خون و پایگاه منطقه‌ای آموزشی انتقال خون گلستان - گرگان - ایران - کد پستی: ۴۹۱۷۶-۳۵۹۹۴
- ۳- دکترای علوم آزمایشگاهی - مرکز تحقیقات انتقال خون - مؤسسه عالی آموزشی و پژوهشی طب انتقال خون و پایگاه منطقه‌ای آموزشی انتقال خون گلستان - گرگان - ایران
- ۴- کارشناس پرستاری - مرکز تحقیقات انتقال خون - مؤسسه عالی آموزشی و پژوهشی طب انتقال خون و پایگاه منطقه‌ای آموزشی انتقال خون گلستان - گرگان - ایران

مقدمه

در گذشته، مردم نسبت به خون اعتقادات خاصی داشتند، مصریان باستان با خون حمام می‌کردند، اشراف‌زادگان خون را می‌نوشتند، نویسندگان از آن به عنوان موضوع نوشتن استفاده می‌کردند و انسان امروزی از خون برای تزریق به انسان استفاده می‌کند (۱).

گروه‌های خونی ABO و Rh اولین بار توسط کارل لند اشتاینر به ترتیب در سال‌های ۱۹۰۰ و ۱۹۴۰ توصیف شده است، این امر خدمت بزرگی در ایجاد بانک خون و انتقال خون بوده است. تاکنون بیش از ۱۹ سیستم گروه خونی با بیش از ۲۰۰ آنتی‌ژن شناسایی شده است که سیستم ABO و Rh بیشترین نقش را دارند. ژن گروه خونی ABO روی کروموزوم ۹ قرار دارد، در حالی که ژن سیستم Rh بر روی کروموزوم ۱ قرار گرفته است. سیستم Rh با بیش از ۴۰ آنتی‌ژن، پلی‌مورفسم‌ترین سیستم گروه خونی می‌باشد که مهم‌ترین آنتی‌ژن‌های آن C، c، D، E، e می‌باشند. مطالعه گروه خونی به علت نقش آن در ژنتیک، ژنتیک جمعیت، تزریق خون، پزشکی قانونی و هم‌چنین در ارتباط با برخی از بیماری‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۲). آنتی‌ژن‌های A، B و Rh (D)، ایمونوژنیک‌ترین و مهم‌ترین نقش را در تزریق خون و پیوند دارند، به طوری که حتی بعد از یک صد سال، انجام آزمایش ABO و Rh، مهم‌ترین آزمایش در بانک خون‌ها برای جلوگیری از مرگ و میر ناشی از تزریق خون می‌باشد (۳).

مطالعه‌ها نشان داده است که توزیع گروه‌های خونی Rh و ABO در میان ملل و نژادها و نواحی جغرافیایی مختلف متفاوت است. هدف عمده مراکز انتقال خون، تهیه مناسب اجزای خون مورد نیاز بیماران می‌باشد. بنابراین گروه خونی و شناسایی آن در راس کارهای روتین این مرکز قرار دارد. هدف از این مطالعه، بررسی میزان فراوانی گروه‌های خونی ABO و Rh در جمعیت اهداکنندگان خون شهرهای استان گلستان به منظور تامین خون سالم و کافی مورد نیاز از همه گروه‌های خونی برای بیماران نیازمند بود.

مواد و روش‌ها

مطالعه انجام شده از نوع توصیفی بود. میانگین تعداد

اهداکنندگان (واحد خون اهدایی) هر سال، در طی سال‌های مطالعه ۴۲۸۳۳ نفر بود که پس از استخراج اطلاعات از برنامه نگاره، برای جلوگیری از تکرار گروه‌های خونی هر اهداکننده در محاسبه نهایی به این دلیل که بعضی از اهداکنندگان بیش از یک بار در سال خون اهدا نموده بودند، با استفاده از شماره پرونده هر اهداکننده، فقط یک بار اهدا در آنالیز نهایی منظور شد. در نتیجه هر سال میانگین پرونده ۲۵۶۹۱ نفر (در مجموع ۱۲۸۴۵۴ پرونده اهداکننده در طی سال‌های مطالعه) از نظر گروه خونی ABO و Rh مورد بررسی قرار گرفت. آزمایش ABO و Rh به وسیله روش آگلوتیناسیون لوله‌ای با استفاده از آنتی‌سرم A، B و D سازمان انتقال خون انجام شد. آزمایش ABO با هر دو روش Cell type و Back type طبق دستورالعمل استاندارد (SOP = Standard Operating Procedure) سازمان انتقال خون ایران توسط دو نفر و جداگانه انجام گردید. برای موارد Rh منفی در روش لوله‌ای مجدداً آزمایش Du طبق SOP انجام شد.

مشخصات دموگرافیک (شامل سن، جنس، شغل و تحصیلات) اهداکنندگان از پرونده اهداکنندگان استخراج شد.

برای بررسی و تجزیه و تحلیل نتایج از برنامه نرم‌افزار Minitab استفاده شد.

یافته‌ها

از مجموع ۱۲۸۴۵۴ پرونده، ۹۲/۳۷٪ مرد و ۷/۶٪ زن بودند. توزیع گروه خونی O، A، B و AB در اهداکنندگان به ترتیب ۳۶/۷۲٪، ۳۰/۰۲٪، ۲۵/۲۸٪ و ۸/۰۲٪ بود (نمودار ۱).

از نظر Rh، ۸۹/۸۶٪ از اهداکنندگان Rh مثبت و ۱۰/۱۴٪ Rh منفی بودند که در این گروه، ۸۹/۸۶٪ مردان و ۸۹/۷۹٪ زنان Rh مثبت بودند. از نظر تحصیلات ۷۱/۸۵٪ دیپلم و زیر دیپلم بودند و بیشترین اهداکنندگان در این بررسی دارای شغل آزاد و کارمند بودند.

بحث

مطالعه سیستم گروه خونی ABO و Rh در جمعیت‌ها،

۳۴/۷٪ بیشترین و AB با ۸/۹٪ کمترین فراوانی را داشت (۹).

در مطالعه حاضر نیز گروه خونی O با ۳۶/۷۲٪ بیشترین درصد گروه خونی در جمعیت اهداکنندگان استان و گروه خونی AB با ۸/۰۲٪، کمترین فراوانی را داشت.

میزان فراوانی Rh نیز در مناطق مختلف دنیا متفاوت است به طوری که در سال ۲۰۰۶ شیوع آنتی ژن Rh(D) در هند ۹۴٪ و در سال ۲۰۰۵ در چین ۹۰٪ بوده است (۱۰). در مطالعه سازمان انتقال خون، فراوانی گروه خونی با Rh مثبت در سال ۱۳۸۰ میانگین ۸۹/۹۲٪ و Rh منفی ۱۰/۰۸٪ بود (۸).

در مطالعه حاضر، ۸۹/۸۶٪ اهداکنندگان Rh مثبت و ۱۰/۱۴٪ Rh منفی بودند که در جمعیت مردان و زنان تفاوت معناداری دیده نشد.

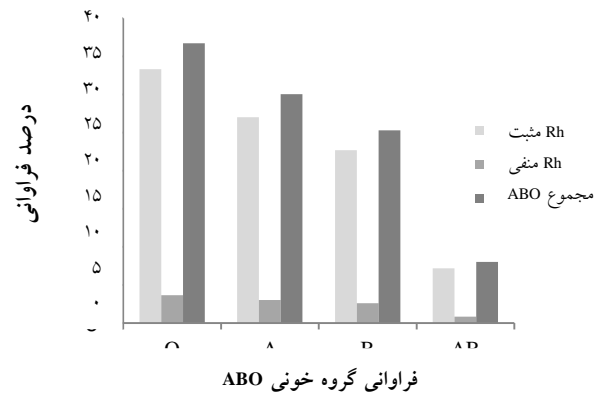
نتیجه گیری

توزیع فراوانی گروه‌های خونی اهداکنندگان استان گلستان به ترتیب زیر بود؛

در گروه‌های خونی با Rh مثبت، گروه خونی O با ۳۳/۰۳٪ بیشترین و AB با ۷/۱۸٪ کمترین فراوانی را داشت و در گروه‌های خونی با Rh منفی، به ترتیب O با ۳/۶۸٪ بیشترین و AB با ۰/۸۴٪ کمترین فراوانی را در بین اهداکنندگان داشت. هم چنین تغییر معناداری در توزیع گروه خونی اهداکنندگان در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ به دست نیامد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله نویسندگان مقاله از کارمندان آزمایشگاه پایگاه انتقال خون گلستان به جهت یاری در جمع‌آوری اطلاعات تحقیق حاضر، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

نمودار ۱: فراوانی فنوتیپ گروه خونی ABO/Rh اهداکنندگان استان گلستان سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹

نه تنها در انتقال خون حایز اهمیت است، بلکه در پیوند اعضا، تحقیقات ژنتیکی و ارتباط برخی بیماری‌ها با گروه‌های خونی نیز اهمیت به سزایی دارد. به عنوان مثال نقش گروه خونی O در بروز زخم معده و گروه خونی B در دیابت نوع II، مورد توجه قرار گرفته است (۴، ۱).

در مناطق مختلف جغرافیایی فراوانی گروه‌های خونی متفاوت است، مثلاً در مطالعه‌هایی بر روی جمعیت سرخپوستان آمریکا، آفریقا (نیجریه) و اروپا، گروه خونی O به ترتیب با ۵۴/۶٪، ۵۵/۳٪ و ۴۳٪ بیشترین فراوانی را داشتند (۵، ۳). در مطالعه‌ای در پاکستان گروه خونی B، در آلمان و ترکیه نیز گروه خونی A بیشترین گروه خونی ذکر شده بودند (۷، ۶، ۳).

در مطالعه سال ۱۳۸۰ در سازمان انتقال خون ایران، گروه خونی O با فراوانی ۳۳/۷۷٪ در یزد تا ۴۵/۸۱٪ در کهگیلویه، بیشترین فراوانی را داشت ضمناً در مطالعه سال ۱۳۸۰ در برخی از استان‌ها مانند آذربایجان شرقی و غربی و ایلام، گروه خونی A بیشترین درصد را نشان داد (۸). در مطالعه دکتر بسکابادی در شهر مشهد، گروه خونی O با

References :

- 1- Pasha AKH, Hashir MM, Khawar SH. Frequency of ABO blood groups among medical students. *Journal of Surgery Pakistan* 2009; 14(2): 93-5.
- 2- Rehman A, Akram M, Ayubkhan M, Rafique A. ABO and RHESUS blood groups. *Professional Med J* 2005; 12(4): 368-71.
- 3- Skaik YA, Zyan N. Spectrum of ABO and RH(D) blood groups amongst the Palestinians students at Al-Azhhar University-Gaza. *Pak J Med Sci* 2006; 22(3): 333-5.
- 4- Bahaj AA. ABO and rhesus blood groups distribution in hadhramout population. *Hadhramout for Science and Researches* 2003; 4: 52-58.
- 5- Garratty G, Glynn SA, McEntire R; Retrovirus Epidemiology Donor Study. ABO and Rh(D) phenotype frequencies of different racial/ethnic groups in the United States. *Transfusion* 2004; 44(5): 703-6.
- 6- Dilek I, Demir C, Bay A, Akdeniz H, Oner AF. ABO and Rh blood groups frequency in men and women living in Eastern Turkey. *International Journal of Hematology and Oncology* 2006; 16(1): 23-26.
- 7- Wagner FF, Kasulke D, Kerowgan M, Flegel WA. Frequencies of the blood groups ABO, Rhesus, D category VI, kell and of clinically relevant high-frequency antigens in south-western Germany. *Infusionsther Transfusionsmed* 1995; 22(5): 285-90.
- 8- Pourfathollah AA, Oody A, Honarkaran N. Geographical distribution of ABO and Rh(D) blood groups among Iranian blood donors in the years 1361(1982)as compard with that of the year 1380(2001). *Sci J Iran Blood Transfus Organ* 2004; 1(1): 11-17.[Article in Farsi]
- 10- Boskabady MH, Shademan A, Ghamami G, Mazloom R. Distribution of blood groups among population in the city of Mashhad (North East of Iran). *Pak J Med Sci* 2005; 21(2): 194-8.
- 11- Yan L, Zhu F, Fu Q, He J. ABO, Rh, MNS, Duffy, Kidd,Yt, Scianna, and Colton blood group systems in indigenous Chinese. *Immunohematology* 2005; 21(1): 10-4 .

Short Communication

Frequency distribution of blood groups ABO and Rh in the population of blood donors in Golestan province during 2006-2010

Hosseini MM.^{1,2}, Baniaghil SS.^{1,2}, Balkhi MR.^{1,2}, Seyedein MS.^{1,2}

¹*Blood Transfusion Research Center, High Institute for Research and Education in Transfusion Medicine, Tehran, Iran*

²*Golestan Regional Educational Blood Transfusion Center, Gorgan, Iran*

Abstract

Background and Objectives

Distribution of ABO blood groups and Rh in different parts of the world and across races is different. To ensure adequate and safe blood, it is imperative to have information about the frequency of blood groups in each region. The aim of this study was to evaluate the frequency of blood groups in the population of donors in Golestan province performed during 2006-2010.

Materials and Methods

In this descriptive study, the study population included blood donors who referred to the Golestan Blood Transfusion Center during 2006-2010. In this study, the blood groups of each donor were determined by two methods, cell type and back type for ABO blood groups and cell method for determining Rh groups by using anti-serum A, B and D and cell suspension A and B. Data were analyzed by using Minitab statistical software.

Results

The results showed that the frequencies of donors with blood groups O, A, B and AB in the population were 36.72%, 30.02%, 25.28%, and 8.02%, respectively. Frequency rates of Rh positive was 89.86% and Rh negative 10.14%.

Conclusions

The most frequent blood groups in order were A, B, AB and O during 2006-2010 and there were no significant changes in distribution of ABO and Rh blood groups.

Key words: frequency, Blood Groups, ABO Blood-Group System, Rh Factors, Blood Donors, Iran

Received: 10 Aug 2010

Accepted: 15 May 2012

Correspondence: Baniaghil SS., PhD Student of Immunology. Blood Transfusion Research Center, High Institute for Research and Education in Transfusion Medicine and Golestan Regional Educational Blood Transfusion Center
Postal Code: 49176-35994, Gorgan, Iran. Tel: (098911) 8694304; Fax: (098171) 2236663
E-mail: baniaghil_sadegh@yahoo.com